

From:
Sent: Monday, October 21, 2019 11:27:02

19428748

To:
Cc:
Subject: De voorgenomen verzilting van het Volkerak-Zoommeer en koerswijziging naar klimaatbestendigheid
Attachments: Artikel De natuur past zich aan, maar volgt het natuurbeleid.pdf; Brief aan Cie I en W inzake Volkerak.pdf

Aan de leden van de Staten van Zeeland

L.S.,

Ter informatie zenden wij u een brief met bijlage aan de commissie voor Infrastructuur en Waterstaat over de voorgenomen verzilting van het Volkerak-Zoommeer en een artikel over de gewenste koerswijziging naar een aangepast natuurbeleid.

Als adviesgroep op het gebied van integraal waterbeheer volgen we de planontwikkelingen van Zeeland en in het bijzonder die van het Krammer-Volkerak-Zoommeer. Bij ons is geen enkele onderbouwde reden bekend om het VZM te verzilten.

We hopen dat de bijlagen bijdragen aan een juiste beeldvorming en aan een voortgaand proces naar klimaatbestendigheid. Tot slot wensen we u veel wijsheid tijdens de komende vergadering van a.s. vrijdag.

Met vriendelijke groet,

Adviesgroep Borm & Huijgens - integraal waterbeheer
Secretariaat:
Tel:
Email:
Website: www.adviesgroepbormenhuijgens.nl

Van:
Verzonden: woensdag 9 oktober 2019 14:43
Aan: 'Commissie I&W'
Onderwerp: De voorgenomen verzilting van het Volkerak-Zoommeer en koerswijziging naar klimaatbestendigheid

Aan het secretariaat van de parlementaire commissie voor Infrastructuur en Waterstaat

Betreft: De voorgenomen verzilting van het Volkerak -Zoommeer

Geachte secretaris,

De toekomstige transitie naar een klimaatbestendig land vergt een integrale en samenhangende aanpak. Zo'n koerswijziging is niet alleen complex, maar ook lastig voor grote veranderingen. In dit licht beschouwen we in de bijlagen zowel het huidige natuurbeleid als het verziltingbeleid, met het accent op het Volkerak-Zoommeer. Het vigerende beleid wordt steeds meer achterhaald door de huidige ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht.

Zou u zo vriendelijk willen zijn deze mail met bijlagen door te sturen aan de leden van de parlementaire commissie voor Infrastructuur en Milieu en tevens aan de betrokken ministers Schouten, van Nieuwenhuizen en Wiebes.

Bij voorbaat hartelijk dank voor de genomen moeite.

Met vriendelijke groet,

Adviesgroep Borm & Huijgens - integraal waterbeheer
Secretariaat:
Tel:

Email:

Website: www.adviesgroepbormenhuijgens.nl

19428748

Virusvrij. www.avast.com

Natuurbehoud en -herstel kunnen gang naar klimaatbestendigheid blokkeren.

De natuur past zich aan, nu het beleid nog.

De mens heeft het landschap en de infrastructuur van Nederland in toenemende mate bepaald.

Ook onze ongerepte oegende natuurgebieden zijn onder invloed van de mens gevormd.

Door de veroorzaakte bodemdaling is de zee tot ver achter de kustlijn binnengedrongen.

Vervolgens werd een kunstmatige waterhuishouding een blijvende vereiste. Dit met grootschalige maatregelen, zoals de Zuiderzeewerken en de Deltawerken.

De natuur paste zich voortdurend aan.

Relatief kort zijn we ons bewust van de waarde van natuur en milieu en willen we deze behouden, maar Nederland blijft veranderen en gaat op weg naar een klimaatbestendige inrichting.

Daarbij vormt natuurbehoud een obstakel. Instandhouding en herstel passen niet bij veranderingen. Stop met het geforceerd veranderen van de natuur. We moeten net als de natuur leren meebewegen met wat onvermijdelijk komt.

Leren van fouten

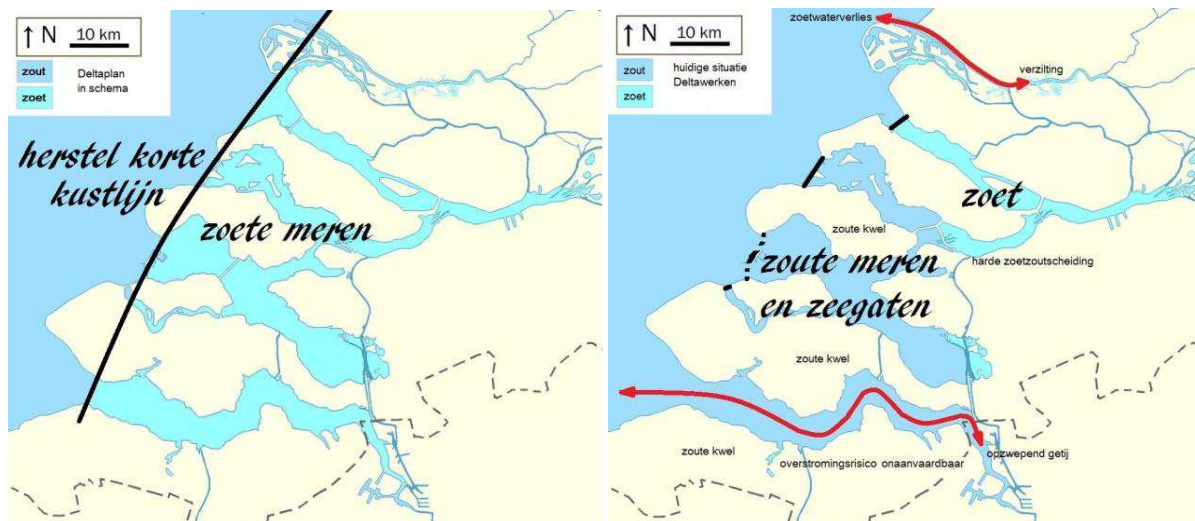
Het Deltaplan had tot doel Zuidwest Nederland veilig en leefbaar te maken door kustlijnverkorting en de aanleg van zoete Zeeuwse meren. Het is anders gelopen en daarbij zijn verkeerde inschattingen gemaakt. Met de opkomst van de milieubeweging werden er tijdens en na de Deltawerken pogingen ondernomen om, tegen de gewijzigde omstandigheden in, zoveel mogelijk van de oude milieus te bewaren of te reconstrueren. Dit heeft de natuur en Zeeland weinig goed gedaan.

Door af te wijken van het oorspronkelijke Deltaplan, trekken verzilting en getij steeds dieper Vlaanderen en Zuid-Holland binnen. De Zeeuwse eilanden hebben nog nooit zo sterk in het zout gelegen en Zeeland blijft verstoken van rivierwateraanvoer (zie illustraties 'Deltaplan in schema' en 'huidige situatie Deltawerken'). Rivieren en zee komen nauwelijks meer samen.

Dit als gevolg van de blokkade van de aanvoer van zoet rivierwater, de nog altijd doorbroken kust, het handhaven van scheidingsdammen tussen de wateren en het landinwaarts conserveren en aanleggen van zoute milieus. De grote wateren voldoen achteraf niet aan de verwachtingen en kennen tal van milieuproblemen.

Vrijwel volledige milieuvernietiging zagen we bij het plotseling wegvallen van het getij in de Biesbosch en na de omslag van brak stromend water naar een stilstaand zoet meer in het Volkerak. Na massale sterfte en uitbraken van botulisme en blauwalgen, volgden decennia van aanpassing door de natuur. Daarna konden deze gebieden opbloeien tot hoge natuurwaarden.

Gezien de lange overgangperiode na dergelijke milieuschokken, is het wisselend open zetten en gesloten houden van de sluizen niet raadzaam voor een gezond Haringvliet. Dit experiment, bekend als de Kier, functioneert bovendien slecht voor vismigratie.

Het Deltaplan schematisch – Adviesgroep B&H

De huidige situatie na de Deltawerken – Adviesgroep B&H

Klimaatverandering en zeespiegelstijging schuiven als ‘game changers’ langzaam maar zeker de voorgenomen landinwaartse verziltingplannen van tafel. We gaan andere keuzes maken. Laten we daarbij lering trekken uit foutieve inschattingen en kiezen voor duurzame oplossingen.

Maak een einde aan grootschalig zoetwaterverlies

Blijvende gevolgen van nijpende zoetwatertekorten worden een fors probleem. Grondwaterdaling in de hoge delen van ons land en verzilting in de lage delen vergroten de verschillen.

Voor mens en natuur is zoetwatervoorziening levensvoorwaarde nummer één. Op is op!

Zoet water vormt de bloedsomloop van het land, is kostbaar en uiterst zeldzaam. Veel welvaart en leven zijn hier van afhankelijk. Dat water willen we niet meteen kwijt.

Gelukkig is duurzame zoetwatervoorziening in het mondingsgebied van de grote rivieren geen onmogelijke opgave. Via de open Nieuwe Waterweg verdwijnt nu nog het meeste rivierwater ongebruikt in zee. Dat kan slimmer! Voor waterkwaliteit, kwantiteit en het tegengaan van verzilting is het zaak het zoete water langer vast te houden in de bodem en als oppervlaktewater.

Samenwerken met water

De mens was vroeger met schop en kruiwagen alleen succesvol als hij meewerkte met wat de natuur al van plan was. Een gebied dat opslibt is goed in te polderen, maar is een plaat of kust die afkalft blijvend op te hogen? Het huidige verplaatsen van grote hoeveelheden zand of slib voor waterveiligheid is vrijwel per definitie een tijdelijke maatregel. Na zo’n rigoureuze verstoreng, probeert de natuur het evenwicht te herstellen. Dergelijke ingrepen zijn letterlijk los zand, zoals zandkastelen bouwen, in tegenstelling tot het blijvende effect van vaste strekdammen.

‘Samen-werken met water’, de titel van het Rapport Veerman uit 2008, moet een meer prominente rol gaan vervullen. Met ‘harde’ maatregelen zoals keringen, regelkranen, golfdempers, dammen en lagunekades, kunnen we de natuurlijke opbouw van ‘zachte’ klimaatbuffers sturen en stimuleren. Wat de natuur daarbij deponert of uitschuurt is blijvend. Dit laatste zonder CO₂-emissie en verbruik van fossiele brandstof. Zandige klimaatadaptatie door de natuur verloopt bovendien geleidelijk. Deze samenwerking, ‘building with nature’, vraagt om gedegen vakkennis om de reactie van de natuur na een ingreep te kunnen voorspellen, om geduld en flexibiliteit in de vorm van bijsturing en aanpassing.

De sleutel tot klimaatbestendigheid

Een goed voorbeeld van samenwerken met water is op termijn de afsluiting van 'het nationale lek' de Nieuwe Waterweg. 'Plan Sluizen' vormt de sleutel tot een klimaatbestendig Nederland en zet duurzame processen in gang.

Zeesluizen maken een einde aan het ongewenste zoetwaterverlies en verplaatsen het kantelpunt zee en rivieren van de regio Drechtsteden naar een minder risicovol gebied. In combinatie met de regelkraan Haringvlietsluizen, zorgt dit voor een betere verdeling van de sedimenthuishouding, doorstroming van nu nog geïsoleerde wateren, het terugdringen van verzilting en een toename van de algehele zoetwaterbuffer. Ook waterveiligheid en peilbeheer van de rivieren verbeteren aanzienlijk.

Stroming, herijking van de zoetwaterverdeling en de sedimenthuishouding leggen daarbij de basis voor de ontwikkeling van een rijke waternatuur.

Voorkom milieurampen door verzoeting

Piekafvoeren van de rivieren vereisen voor rivierwaterveiligheid een grote noodbergingscapaciteit. Die ruimte is alleen te vinden in de voormalige zeegaten. Hoe meer oppervlak ingezet wordt, des te minder het water bij berging stijgt. Zo'n gekoppelde noodberging van met elkaar verbonden wateren is uit te breiden met aangrenzende bekkenberging in zee.

Om dood en verderf als gevolg van plotselinge milieuwisseling bij berging van zoet rivierwater te voorkomen, is als opvangcapaciteit een groot oppervlak aan zoet of brak water nodig.

Onderzoek de mogelijkheden om de kustlijn te verkorten voor de zeewaterveiligheid en laat de binnenwateren spoedig aanvangen met langzame verzoeting. De zoutgrens verschuift zo in de richting van de aangroeiende Voordelta, die op ondiepe zeevlakten de ruimte biedt voor de aanleg van migratierivieren. Deze vormen permanente verbindingen tussen de zee en de rivieren.

Een totaalvisie

Door het oppervlak van Nederland dat we beneden de zeespiegel brachten en de beperkte houdbaarheid van bestaande waterkeringen, lopen we bij zeespiegelstijging veel risico. Totdat er sprake is van een klimaatbestendige inrichting, gaat Nederland een onzekere periode tegemoet. Waterveiligheid en leefbaarheid bepalen de toekomstige architectuur van Nederland. Hoe die er precies uit gaat zien is de vraag. Er gaan zeker nog enkele jaren van voorbereiding aan vooraf, voordat er binnen het Deltaprogramma een langetermijnvisie is ontwikkeld.

Prof. dr. _____, bioloog en oud-hoofdingenieur Rijkswaterstaat Zeeland, noemde de Natuur de beste ingenieur. Laten we de kans om met deze samen te werken met beide handen aangrijpen.

Voor de natuur is het van belang dat ingezette processen kunnen continueren. Als het eenmaal zover is, laat dan de natuur ditmaal de boot niet missen en zorg dat ze kan meeliften en samenwerken met de transitie die zich gaat voltrekken.

De natuur past zich aan, nu het natuurbeleid nog! Breek de behoudende natuurwetgeving open voor een beleid dat aansluit bij transformatie en herbestemming.

Aan de leden van de commissie voor Infrastructuur en Waterstaat,

Afschrift aan: Mw. C. Schouten,
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
viceminister-president

Mw. C. van Nieuwenhuizen,
Minister van Infrastructuur en Waterstaat

Dhr. E. Wiebes,
Minister van Economische Zaken en Klimaat

Dhr. P. Glas, Deltacommissaris

Onderwerp: **De voorgenomen verzilting Volkerak-Zoommeer**

Etten-Leur, 10-10-2019

L.S.,

Vanuit een breed en groeiend draagvlak voor de zoete voorkeursvariant van het Volkerak - Zoommeer is er ongelooflijk veel weerstand tegen de eindeloze propaganda voor verzilting door diverse overheidsinstanties en een fanatieke zoutlobby.

Onderstaande uitspraak van het onlangs uitgebrachte advies door Deltares aan deltagcommissaris P. Glas, is ook van toepassing op het Volkerak-Zoommeer.

“Pas met een duidelijke stip op de horizon, in de vorm van een grootschalige oplossingsrichting bij zeespiegelstijging en klimaatverandering, kan voorkomen worden dat er verkeerde (planologische) beslissingen worden genomen.”

Deze sterke visie draagt de Adviesgroep Borm & Huijgens sinds 2008 uit in publicaties en lezingen, evenals aan uw commissie, de betrokken ministers en de (toenmalige) deltagcommissaris.

We hebben hierover dit jaar ook overlegd met de huidige deltagcommissaris.

Ideeën voor klimaatbestendigheid worden op zijn initiatief geïnventariseerd.

Inmiddels heeft Deltares een advies uitgebracht, met daarin vier opties om zeespiegelstijging het hoofd te bieden. De onderzoekers bevelen de deltagcommissaris daarbij aan om te denken vanuit een toekomstige eindsituatie (backcasting) en niet vanuit de huidige situatie (forecasting), zoals tot nu toe gebruikelijk is. Na vele jaren zien wij onze visie eindelijk bevestigd.

Het toekomstige Deltaprogramma en de Nationale Omgevingsvisie zullen op alle sectoren van de samenleving van sturende invloed zijn. Niet alleen op een klimaatbestendige inrichting voor waterveiligheid en leefbaarheid, maar eveneens op de gehele ruimtelijke ordening, de circulaire samenleving, de energietransitie, het stikstofbeleid, de CO₂-uitstoot en het natuurbeleid (zie bijgaand artikel).

Wat betreft het Volkerak is het voor de Nederlandse scheepvaart van het grootste belang om de zoete en getijloze Schelde-Rijn-corridor te behouden.

Vanuit milieuoogpunt werd echter de zoete variant indertijd als verloren beschouwd en koos men voor symptoombestrijding van blauwalgen met zout.

Intussen heeft het zoete Volkerak zich zo goed ontwikkeld, dat verzilting een vernietiging betekent van zeer hoge natuurwaarden.

In het advies van Deltares wordt aangegeven dat er steeds meer ruimte nodig is voor het tijdelijk bergen en afvoeren van rivierwater. Die bergingsfunctie is het Volkerak al toebedeeld en deze kan alleen probleemloos vervuld worden bij een zoet milieu.

Zoet oppervlaktewater is zeldzaam (minder dan een tienduizendste van al het water) en staat wat betreft kwantiteit en kwaliteit mondiaal sterk onder druk. Veel leven en welvaart is van dit water afhankelijk. Zoetwatertekorten worden een groter probleem dan wateroverlast.

We dienen dan ook zoet water waar mogelijk langer vast te houden en verzilting tegen te gaan. Hierbij past het behoud van een van onze grootste zoetwatervoorraden.

Terwijl klimaatverandering en zeespiegelstijging als ‘game changers’ spoedig de verziltingplannen van tafel schuiven, dreigt het Volkerak momenteel het sluitstuk te worden van een voortgaand verziltingbeleid van de Zeeuwse wateren. Een toegevoegde ‘appendix’ aan een doodlopend zeegat biedt weinig toekomstperspectief. We mogen ons terecht afvragen welk doel verzilting nog dient.

De deltacommissaris zal het parlement in de komende jaren adviseren over de gewenste klimaatbestendige oplossingsrichting. Het is in dit stadium niet raadzaam om gereserveerde gelden met spoed uit te geven aan het fragmentarische ontwikkelperspectief van de Rijksstructuurvisie Grevelingen en Volkerak-Zoommeer. Zolang de centrale regie ontbreekt, dienen we eveneens de nodige terughoudendheid in acht te nemen bij de Programmatische Aanpak Grote Wateren en de ruimtelijke ordening in zee. Een samenhangende oplossing voor het Volkerak, zoet of zout, zal eveneens afhangen van de stip op de horizon.

We verzoeken u vriendelijk, doch met klem, om alles in het werk te stellen om het voornemen tot verzilting van het Volkerak nietig te laten verklaren en aan te dringen op uitstel van overige beslissingen totdat er van overheidswege door het Deltaprogramma een landelijke visie voor klimaatbestendigheid is voltooid, die mede bepalend zal zijn voor de toekomst van de Zuidwestelijke Delta.

Met vriendelijke groet,

(secretaris)

Adviesgroep Borm & Huijgens – integraal waterbeheer –
Secretariaat:

Tel:

Email: _____

Website: www.adviesgroepbormenhuijgens.nl

Bijlage: Publicatie ‘De natuur past zich aan, nu het beleid nog.’